

Az Egyesített Pszichológiai Kutatásetikai Bizottság (EPKEB) eljárási rendje

A bizottság a munkáját általában elektronikus levelezés útján végzi. A bizottság ülését, amelyen minden tag személyesen részt vesz, legalább évente egyszer össze kell hívni. Az ülést a soros elnök hívja össze minden év januárjában a tagokkal való egyeztetés alapján. Az ülésen (1) megválasztják a soros elnököt (vagy társelnököket), aki az adott évre átveszi bizottság irányítását, (2) megváltoztathatják bizottság ügyrendjét és az előzetes etikai eljárás menetét, (3) laikus tagokat kooptálnak a delegált tagok szavazatával, és (4) állásfoglalásokat hozhatnak általános kutatóetikai kérdésekben. Az elnök vagy a tagok javaslatára további ülések is összehívhatók. A bizottság döntéseiről nyilvános jegyzőkönyv készül, amelyet minden tag megkap. Amennyiben a bizottság ülése egyedi kérelmek ügyét is tárgyalja, annak tartalma nem kerül a jegyzőkönyvbe.

Az előzetes etikai eljárás

Előzetes etikai vizsgálatot a részt vevő tanszékek bármely oktatója, kutatója, alkalmazottja, doktorandusza vagy diákja kezdeményezhet. A vizsgálati kérelem magyar vagy angol nyelven adható be, és az eljárás a továbbiakban azon a nyelven folytatódik, amelyen azt beadták. Amennyiben kutatási engedélyért olyan személy folyamodik, aki nem rendelkezik tudományos fokozattal, a kérelemhez szükséges a kutatást felügyelő oktató vagy kutató (szupervizor) megnevezése és annak előzetes hozzájárulása. A hozzájárulás megadása azt jelenti, hogy a szupervizor kérelmet olvasta, és annak tartalmáért felelősséget vállal.

A kérelmet a mellékelt űrlapon, elektronikus formátumban kell beadni. A kitöltött űrlapot és a mellékleteket a vizsgálati kérelmet kezdeményező tanszék/intézet által kijelölt kapcsolattartónak kell benyújtani emailben. A kapcsolattartó a kérelmet formailag ellenőrzi, és ha azt rendben találja, elektronikusan továbbítja a bizottság soros elnökének vagy az által kijelölt titkárnak (ellenkező esetben hiánypótlásra visszaadja a kérelmezőnek). A kapcsolattartó olyan kérelmeket is visszautasíthat az elnökhöz való továbbítás nélkül, amelyek vizsgálatára a bizottság tartalmilag nem illetékes.

A bizottság elnöke a kérelmet egy sorszámmal látja el (ezen a számon lehet később az engedélyre hivatkozni). Alapesetben a kérelmet a bizottság két tagja bírálja el érdemben az elnök felkérése alapján. A bíráló bizottsági tag nem lehet abból az intézményből, ahonnan a kérelem érkezett. Amennyiben bármely véleményező úgy véli, hogy az eljárásba egy vagy több külső szakértőt is be kell vonni, a kérelem ezeknek is továbbítható, de erről az elnököt értesíteni kell. A bizottság laikus tagja minden kérelmet kézhez kap, és akkor csatlakozik az eljárásba, ha annak szükségét látja, mely esetben a harmadik bíráló szerepét játssza.

A bizottság két (vagy három) eljáró tagja a kérelmet a Magyar Pszichológiai Társaság által kiadott *Pszichológusok Etikai Kódexe* megfelelő előírásai, a bizottság által kiadott állásfoglalások és további kutatásetikai elvek figyelembe vételével értékeli. A két (vagy három) bíráló a kérelem tanulmányozása (és esetleg a szakértők véleménye) alapján külön-külön döntést hoz, a következő lehetőségek közül választva:

1. *Jóváhagyás*. Ennek a döntésnek a tartalma az, hogy a kutatásra az etikai engedély megadható.
2. *Kiegészítés kérése*. Ebben az esetben a bíráló további információt kér a döntéshez, vagy javaslatot tesz olyan kisebb változtatásra a kutatás eljárásában, amellyel a kérelem elfogadhatóvá tehető.
3. *Elutasítás*. Ez a döntés az etikai engedély megtagadását jelenti. Ehhez a döntéshez indoklást kell adni arról, mely etikai elvet sértene a kutatás végrehajtása a bíráló véleménye szerint.

Ha bármelyik bíráló az kérelem elutasítását javasolja, a kérelmet a teljes bizottság elé kell utalni, minden tagnak megküldve azt. Az elutasítás fenntartásáról a bizottság szótöbbséggel határoz. Szavazategyenlőség esetén a soros elnök szavazata dönt.

Amennyiben bármelyik bíráló kiegészítést kér, a kérelmet a kérelmezőnek vissza kell küldeni. A kiegészített kérelem nem kap új sorszámot, és visszakerül az eredeti bírálókhoz, akik a fenti döntések egyikét hozzák meg róla.

Amennyiben minden bíráló jóváhagyja a kérelmet, erről a kérelmezőt a bizottság elnöke emailben értesíti. A kérelmező ennek alapján a kutatást elkezdheti. A bizottság elnöke által aláírt engedély elektronikus változatát a kérelmező megkapja. Az eredeti dokumentumot az elnöke megőrzi, és megbízatása végén az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézetébe juttatja el archiválásra.

A kutatásetikai vizsgálat kérelme bizalmasan kezelendő, annak se tényéről, se tartalmáról sem az elnök, sem pedig a bizottsági tagok nem adhatnak információt a kérelmezőn kívül senkinek, jóváhagyás esetén sem. Amennyiben az eljárásba külső szakértők bevonása válik szükségessé, a kérelem bizalmas voltáról a szakértőket is tájékoztatni kell. A kérelem elutasítása és annak indoklása kizárólag a kérelmezőnek küldhető meg.